

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/167/2019
Identifikačné číslo spisu: 2108200500
Dátum vydania rozhodnutia: 21.10.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Alena Svetlovská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:2108200500.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Q. H. Y. P., V., bývajúceho v W. L., G. XX, proti žalovanému B. S., bývajúcemu v Q., V. Q. X, zastúpenému Mgr. Zuzanou Jedličkovou, advokátkou so sídlom v Piešťanoch, Royova 9, o zaplatenie 5 890,14 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 13 C 59/2008, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 30. mája 2017 sp. zn. 9 Co 68/2016, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trnava (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 1. júla 2015 č. k. 13 C 59/2008-320 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi istinu 5.890,14 eur s úrokom 0,52 % týždenne od 3. mája 2006 do zaplatenia a s úrokom z omeškania 7 % ročne od 3. mája 2006 do zaplatenia, všetko v lehote troch dní od právoplatnosti rozsudku. Vykonaným dokazovaním zistil, že žalobca 2. novembra 2004 uzavrel so žalovaným zmluvu o pôžičke, na základe ktorej požičal žalovanému sumu 26.555,14 eur (800.000,- Sk) v deň podpisu zmluvy. Zmluvu podpísal aj ručiteľ H. Š.. Úrok bol dohodnutý vo výške 0,52 % týždenne z poskytnutých finančných prostriedkov až do ich úplného zaplatenia. V čl. V zmluvy sa účastníci dohodli na poradí splácania pôžičky: 1. náklady účelne vynaložené na vymáhanie pohľadávky, 2. zmluvné pokuty, 3. úroky, 4. istina. Podľa čl. II zmluvy pôžička vrátane príslušenstva bola splatná 10. januára 2005. Žalovaný 8. februára 2005 zaplatil žalobcovi 16.596,96 eur (500.000,- Sk) a táto suma sa započítala na pohľadávku žalobcu nasledovne: 1.933,21 eur (58.240,- Sk) na úrok (14 týždňov od 2. novembra 2004 do 8. februára 2005) a zostatok 14.663,75 eur (441.760,- Sk) na istinu. Dlžná suma teda k 8. februáru 2005 bola 11.891,39 eur (358.240,- Sk). Ručiteľ 2. mája 2006 odovzdal sumu 9.958,18 eur (300.000,- Sk) v prospech žalovaného. Táto suma sa započítala na pohľadávku žalobcu vo výške 3.957,45 eur (119.222,27 Sk) na úrok (64 týždňov od 8. februára 2005 do 2. mája 2006) a vo výške 6.000,56 eur (180.772,73 Sk) na istinu. V zmysle dodatku č. 1 k zmluve mal byť zostatok pôžičky uhradený do 10. marca 2005. Súd prvej inštancie zdôraznil, že pôžička bola poskytnutá na veľmi krátku dobu od 2. novembra 2004 do 10. januára 2005, t. j. na 69 dní a pri výške

pôžičky 26.555,14 eur a dohodnutej úrokovej sadzbe 0,52 % týždenne úrok predstavuje 27,11429 % ročne a žalovaný by mal pri riadnom a včasnom splatení pôžičky zaplatiť úrok celkom 1.361,14 eur, čo je 5,126 % istiny, pričom v novembri 2004 podľa štatistík NBS sa poskytovali úrokové sadzby priemerne od 11,09 % do 17,53 % ročne. Úrokové sadzby nad 20 % boli bežné pri krátkodobých úveroch. Uviedol, že pri posudzovaní súladu výšky úrokovej sadzby s dobrými mravmi treba brať do úvahy všetky okolnosti, najmä čas, na ktorý bola pôžička poskytnutá a náklady, ktoré musí dlžník veriteľovi zaplatiť, aby bolo ekonomicky výhodné pre neho takýto právny vzťah uzavrieť. Dospel k záveru, že dohodnutý úrok z pôžičky nie je v rozpore s dobrými mravmi, nakoľko v rozpore s dobrými mravmi je taká výška úrokov, ktorá podstatne presahuje úrokovú sadzbu obvyklú v čase ich dojednania stanovenú najmä s prihliadnutím na najvyššie úrokové sadzby uplatňované bankami pri poskytovaní úverov alebo pôžičiek. V prejednávanej veci dohodnutý úrok 27,11 % ročne predstavuje cca dvojnásobok váženého aritmetického priemeru úrokov za celý bankový sektor vo výške 13,51 %, resp. cca trojnásobok priemeru 9,51 % získaného z údajov VÚB banky, Tatrabanky a.s. a SLSP, a.s. K námietke žalovaného, ktorou namietal neplatnosť zmluvného dojednania o poradí splácania uviedol, že takýto postup je upravený v § 330 ods. 2 Obchodného zákonníka, ktoré dispozitívne ustanovenie je ponechané na zmluvnej voľnosti strán a ustanovenie § 566 ods. 2 Občianskeho zákonníka upravilo započítanie čiastkového plnenia dlžníka najprv na istinu a potom na úroky, ak dlžník neurčí inak až od 1. januára 2008 a preto nie je možné toto ustanovenie aplikovať. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

2. Krajský súd v Trnave (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalovaného rozsudkom z 30. mája 2017 sp. zn. 9 Co 68/2016 rozsudok okresného súdu ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 C.s.p. potvrdil a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. Konštatoval, že žalovaný v podanom odvolaní neuviedol žiadne relevantné skutočnosti, ktorými by preukázal nesprávnosť napadnutého rozsudku a ktoré by boli spôsobilé prívodiť jeho zmenu; pre absenciu námietky výšky dohodnutého úroku v rozpore s dobrými mravmi, námietky, či veriteľ má právo nielen na dohodnuté úroky, ale aj na úroky z omeškania a námietky, či dojednanie o poradí splácania obsiahnuté v zmluve o pôžičke, ktorá bola uzavretá pred 1. januárom 2008, je v rozpore s § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka, sa týmto otázkam nevenoval.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný dovolanie. Jeho prípustnosť vyvodzoval z § 421 ods. 1 písm. a/, b/ C.s.p., keď mal za to, že v danom prípade rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a ktorá nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte vyriešená. Nesúhlasil so záverom odvolacieho súdu, že dohodnutý úrok 27,11 % ročne nie je neprimeraný a nie je v rozpore s dobrými mravmi a poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 26/2011. Taktiež nesúhlasil so záverom odvolacieho súdu, že veriteľ má právo nielen na dohodnuté úroky, ako odplatu za užívanie istiny do jej reálneho vrátenia dlžníkom, ale aj na úroky z omeškania, ako sankcie za oneskorené plnenie a oba trovia príslušenstvo pohľadávky. Poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Obo 143/1998. Uviedol, že v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola riešená otázka, či dojednanie o poradí splácania obsiahnuté v zmluve o pôžičke, ktorá bola uzavretá pred 1. januárom 2008, je v rozpore s § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Bol názoru, že aj pred účinnosťou úpravy v § 566 ods. 2 Občianskeho zákonníka sa z hľadiska zásad, na ktorých stoja občianskoprávne vzťahy dalo vyvodiť to, že pri plnení peňažného dlhu sa plnenie má najprv započítať na istinu a až potom na úroky, v prípade ak dlžník neurčí inak. v konaní o určení splatnosti dlhu sa má súd zaoberať aj samotnou existenciou pohľadávky, resp. dlhu. Navrhol, aby odvolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Žalobca sa k podanému dovolaniu nevyjadril.

5. Najvyšší súd, ktorému bola vec vrátená na ďalšie konanie, ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 C.s.p.), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), skúmal, či sú dané procesné predpoklady pre to, aby uskutočnil meritórny dovolací prieskum napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo, a dospel k záveru, že dovolanie žalovaného treba

odmietnuť (§ 447 písm. f/ C.s.p.)

6. Podľa § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p. dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

7. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C.s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C.s.p.).

8. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p., by mal dovolateľ a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, c/ uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená.

9. Aby dovolanie bolo prípustné podľa § 421 C.s.p., v dovolaní nastolená otázka musí byť kľúčová (rozhodujúca) pre rozhodnutie vo veci samej. To znamená, že musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním, teda o právnu otázku rozhodujúcu pre rozhodnutie vo veci samej. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedelo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia.

10. V danom prípade žalovaný v dovolaní namieta, že a/ dohodnutý úrok vo výške 27,11 % ročne je neprímeraný a v rozpore s dobrými mravmi, b/ či veriteľ má právo nielen na dohodnuté úroky, ako odplatu za užívanie istiny do jej reálneho vrátenia dlžníkom, ale aj na úroky z omeškania, ako sankcie za oneskorené plnenie a oba trovia príslušenstvo pohľadávky, c/ či pri plnení peňažného dlhu sa plnenie má najprv započítať na istinu a až potom na úroky, v prípade ak dlžník neurčí inak. Preto ak za takejto situácie okresný súd a de facto aj krajský súd dospeli k záveru, že dohodnutý úrok z pôžičky nie je v rozpore s dobrými mravmi, že veriteľ má právo nielen na dohodnuté úroky, ale aj na úroky z omeškania a tieto môžu byť platené popri sebe a poradie splácania je upravené v § 330 ods. 2 Obchodného zákonníka a je ponechané na zmluvnej voľnosti strán, ich rozhodnutia spočívajú v nesprávnom právnom posúdení veci.

11. Z obsahu spisu v prejednávanej veci vyplýva, že súd prvej inštancie uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi istinu 5.890,14 eur s úrokom 0,52 % týždenne od 3. mája 2006 do zaplatenia a s úrokom z omeškania 7 % ročne od 3. mája 2006 do zaplatenia. Vo svojom rozhodnutí uviedol, že dohodnutý úrok z pôžičky nie je v rozpore s dobrými mravmi, že veriteľ má právo nielen na dohodnuté úroky, ale aj na úroky z omeškania a tieto môžu byť platené popri sebe a poradie splácania je upravené v § 330 ods. 2 Obchodného zákonníka a je ponechané na zmluvnej voľnosti strán. Žalovaný proti rozsudku súdu prvej inštancie podal odvolanie, avšak (ne)správnosť týchto záverov v ňom nenamietal. Odvolací súd, ktorý bol v zmysle § 380 C.s.p. viazaný odvolacími dôvodmi, preto nemal možnosť zaoberať sa týmito žalovaným vytýkanými nesprávnosťami, a teda ani dôvod v odôvodnení svojho rozhodnutia zaujať k týmto skutočnostiam svoje stanovisko.

12. Dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok je vo vzťahu k odvolaniu ako riadnemu opravnému prostriedku subsidiárny nielen z procesného hľadiska - teda že dovolanie možno podať len proti rozhodnutiu vydanému v odvolacom konaní (čo znamená, že odvolacie konanie predchádza dovolaciemu konaniu), ale aj z hmotnoprávneho hľadiska, ktoré zohľadňuje skutočnosť, že dovolateľ môže v mimoriadnom opravnom prostriedku (úspešne) argumentovať len takými dôvodmi, ktoré namietol už v rámci riadneho opravného prostriedku a ktoré boli meritórne posudzované odvolacím súdom. V prípade,

že takéto námietky v odvolacom konaní neuplatnil, hoci tak urobiť mohol a mal, tieto námietky ex post nemôžu byť spôsobilé založiť prípustnosť dovolania.

13. Všeobecne princíp subsidiarity vychádza z toho, že najlepšie postaveným k plneniu úloh sú najnižšie články hierarchie súdov; vyššie články systému zasahujú len vtedy, kedy už prípad nemôže byť riešený na úrovni článku nižšieho. Ide o všeobecný princíp organizácie celej spoločnosti a súdnictva osobitne.

14. Z uvedeného teda vyplýva, že dovolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia je pre prípustnosť dovolania relevantný len vtedy, ak vec nesprávne právne posúdil odvolací súd alebo ak v odvolaní namietané nesprávne právne posúdenie veci súdom prvej inštancie odvolací súd svojím procesným postupom nenapravil. Avšak nemôže tomu byť v prípade, ak samotná strana sporu nevyužila svoje právo namietať konkrétnu nesprávnosť v rámci podaného odvolania; v takom prípade strana sporu mala možnosť uplatniť svoj vplyv na výsledok konania vo vzťahu ku konkrétnej otázke, ale keď tak neurobila, hoci tak urobiť mohla a mala, predmetná otázka sa nestala predmetom prieskumu odvolacieho súdu, ktorý nemal možnosť v rámci opravného konania vyhodnotiť jej opodstatnenosť aj vo vzťahu k existujúcej judikatúre najvyššieho súdu. V tomto prípade rozhodnutie odvolacieho súdu na vyriešení inkriminovanej právnej otázky však nezáviselo pre jej neuplatnenie žalovaným, preto sa jej opätovného preskúmania nemôže úspešne domáhať v dovolacom konaní.

15. Z princípu racionálneho, efektívneho a inštančného súdneho konania o dovolaní vyplýva, že dovolateľ musí uplatniť celú argumentáciu, ktorú považuje za významnú, rovnako ako všetky dovolacie návrhy už v odvolacom konaní. Úlohou dovolacieho súdu je potom posúdiť, či tieto argumenty a návrhy odvolací súd riadne preskúmal a či k nim zaujal správny právny záver. Povedané inými slovami, nedávalo by žiaden rozumný zmysel, aby podstatné argumenty a návrhy, ktoré mohol (a mal) dovolateľ uplatniť už v predchádzajúcom odvolacom konaní, predkladal až dovolaciemu súdu. Takto by totiž nastala celkom absurdná situácia, kedy by najvyšší súd preskúmaval rozsudok odvolacieho súdu (teda jeho „zákonnú správnosť a spravodlivosť“), hoci by však tento odvolací súd nemal žiaden dôvod, pre ktorý by sa mohol (a mal) zaoberať určitou argumentáciou, ktorá mu nebola známa (zrejma), pretože ju dovolateľ nepoužil a „vyčkal“ by s ňou až na konanie pred dovolacím súdom. Inak povedané, dovolanie nemôže predstavovať nástroj na obchádzanie (hoci aj neúmyselné) povinnosti vyčerpania riadnych procesných prostriedkov na ochranu subjektívnych práv dovolateľa, a to nielen formálne, ale aj materiálne, dispozične, teda obsahovo vecne (argumentačne); hodnotové obmedzenie prípustnosti opravného prostriedku nepredstavuje odmietnutie spravodlivosti.

16. V tomto prípade ide totiž o kontradiktórne sporové konanie, v ktorom platí zásada, že práva patria bdelym (*vigilantibus iura scripta sunt*). Ak potom žalovaný uvedené námietky, zakladajúce prípustnosť a dôvodnosť dovolania, neuplatnil v odvolacom konaní - hoci mu bola známe (viď jeho odvolanie) - v rámci ochrany svojich práv, nemôže ich dovolací súd posudzovať pre nedostatok svojej právomoci (§ 419 C.s.p. a contrario), lebo inak by fakticky preskúmaval rozsudok súdu prvej inštancie namiesto odvolacieho súdu, ktorý však na to nedostal príležitosť.

17. Z uvedeného možno urobiť záver, že dovolateľ môže urobiť spôsobilým predmetom dovolacieho konania len také námietky, ktoré už uplatnil v odvolacom konaní, pokiaľ tak s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu urobiť mohol, a tak poskytol príležitosť odvolaciemu súdu sa k nim vyjadriť.

18. V podstate obdobne postupuje vo svojej činnosti aj ústavný súd, z ktorého judikatúry vyplýva, že ak sťažovateľ v rámci ochrany svojich základných práv a slobôd uplatní v konaní pred ústavným súdom argumentáciu, ktorú mohol predniesť, ale nepredniesol v konaní pred všeobecnými súdmi, ústavný súd na jej posúdenie nemá právomoc a sťažnosť sťažovateľa odmietne (II. ÚS 70/2017).

19. V prejednávanej veci teda dovolanie žalovaného nie je odôvodnené prípustným dovolacím dôvodom, preto ho dovolací súd ako procesne neprípustné odmietol podľa § 447 písm. f/ C.s.p.

20. Žalobca bol v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešný (§ 255 ods. 1 C.s.p.), trovy dovolacieho

konania mu však najvyšší súd nepriznal, nakoľko mu žiadne preukázateľné nevznikli.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.